

KINNITATUD

**Pärnu maavanema
korraldusega nr 566**

15.12.2014

LISA

**PÄRNUMAA NOORSOOTÖÖ ARENGUKAVA
2015-2023**

Pärnu 2014

SISUKORD

1. Sissejuhatus ja arengukava lähtekohad	3
2. Ülevaade noorsootöö hetkeolukorrast ja arengutest Pärnumaal	5
2.1 Noorte olukord Pärnumaal	
2.2 Noortevaldkonna hetkeseis Pärnumaal	
2.3 Peamised noorsootööd teostavad struktuurid Pärnumaal	
2.4 Olulisemad arengud perioodil 2007-13	
2.5 Arenguvajadused ja võimalused	
2.6 Pärnumaa noorsootöö olulisemad väljakutsed perioodil 2015-2023	
3. Pärnumaa noorsootöö arenguvision ja –suunad aastani 2023	12
3.1 Läbivad põhimõtted ja visioon aastaks 2023	
3.2 Alaesmärgid, indikaatorid ja tegevussuunad	
4. Arengukava juhtimine ja elluviimine, seire ja rahastamine	17
5. Lisa 1 Lühendid	17
6. Lisa 2 Arengukava koostamises osalejad	18
7. Lisa 3 Pärnumaa noorsootöö SWOT analüüs	19

1. Sissejuhatus ja arengukava lähtekohad

Pärnumaa noorsootöö arengukava 2015-2023 (edaspidi: PärNAK) on laiapõhjaline Pärnumaa noorsootööd eraldi valdkonnana käsitlev arengudokument, mille raames on Pärnumaa noorsootöö valdkonnas tegutsevad organisatsioonid leppinud kokku arenguvisioni ja strateegilised eesmärgid.

Arengukava koostamiseks korraldati 2014. a esimesel poolaastal kolm seminari, kus osales kokku 35 inimest (vt. nimekirja Lisa 2). Arengukava tööversiooni tutvustati täienduste saamiseks Pärnumaa noorsootöötajatele, koolijuhtidele, huvijuhtidele ja kohalike omavalitsuste juhtidele.

Arengukava koostamise tellis Pärnu Maavalitsus koostöös Pärnumaa Omavalitsuste Liiduga ja protsessi juhtis Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus.

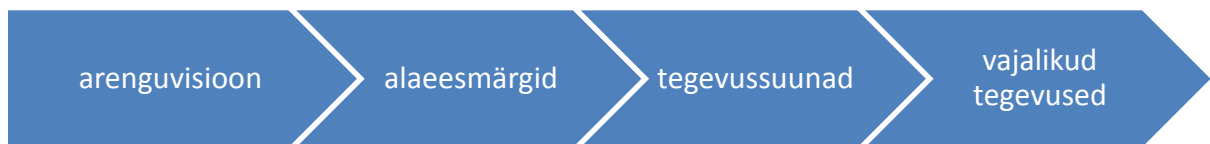
Pärnumaa noorsootöö arengukava on vaja koostada seetõttu, et varasem arengudokument aegus 2013.aastal. Eelmine noorsootöö arengudokument, mis on koostatud 2007. a on praeguseks hetkeks vananenud (muutunud on seadusandlus ja riiklikud arengudokumendid) ning dokumendis olevad arengusuunad ei ühti paljuski enam riiklike arengusuundadega.

PärNAK on alusdokument kohalikes omavalitsustes noortevaldkonnas tegelevatele inimestele ning tänu regionaalsele arengudokumendile on võimalik täpsemalt määratleda ka kohalike omavalitsuste noorsootöö suunad, mis toetuvad riiklikule ja regionaalsele noortepoliitikale ning kohalike omavalitsuste vajadustele. Läbi PärNAK-i ühtlustuvad arusaamad sellest, millisena tahame näha lähikümneks maakonna noorsugu ning noorsootööd ja kuidas kavandatuni jõuda.

Käesolevale arengukavale esitati avaseminaril osalejatel poolt järgmised ootused:

- Arengukava peab olema töötav dokument ja näitama, kuhu suunda liigub Pärnumaa noorsootöö;
- Arengukavas kavandatu aitab Pärnumaalt lahkunud noortel siia tagasi pöörduda;
- Soodustab koordineeritud ja piirideülest koostööd;
- Määratleb ühised suunad;
- Tekitab valdkonnas tegutsejates ühtsuse tunnet;
- Tõstab teadlikkust noorsootöö organisatsioonide tegevusest;
- Kaardistab noorte info ja partnerite tegevused
- Seostab erinoorsootöö üldise noorsootööga
- Kavandab võimalusi noorsootöös

PärNAK koosneb Pärnumaa noorte ja noorsootöö valdkonna hetkeolukorra kirjeldusest, valdkonna probleemide ja arenguvajaduste kirjeldusest, visionist ja eesmärkidest aastani 2023, tegevuskavast aastateks 2015-2017 ning arengukava juhtimise ja elluviimise kirjeldusest.

Pärnumaa noorsootöö visiooni (vt lk 12) sõnastamisel sai fookusesse seatud noortele võimaluste loomine arenguks ja eneseteostuseks selliselt, et noored tulevikus perekonda luues sooviksid samalaadset kogemust oma lastele ja eelistaksid elukohana Pärnumaad.

Noorsootöö üks valdkond on erinoorsootöö. 2013. aastal valmis Pärnu maakonna alaealiste komisjoni kuriteoennetusliku tegevuse arengukava aastateks 2013-2016, mistõttu leiab põhjalikuma käsitluse erinoorsootööst nimetatud arengukavast. Käesoleva arengukava meetmed toetavad riskikäitumise ennetustööd ja on suunatud noorte tõrjutuse vähendamisele ja suurema kaasatuse saavutamisele.

PärNAK lõimub Eesti elukestva õppe strateegiaga aastani 2020 ja annab sisendi Pärnumaa arengustrateegia 2030+ uuendamisele, maakonna tööhõivekava koostamisele jt noortevaldkonda käsitlevatele arengu- ja tegevuskavadele ning projektitaotlustele.

PärNAK koostamine lähtub maakonna noorsootöö hetkeolukorrast ja tulevikuproгноosidest, seadustega nõutud ning muudest kehtestatud arengudokumentidest. Oluline lähtealus arengukava koostamisel oli Pärnumaa noorsootöö SWOT analüüs (vt. lisa 3)

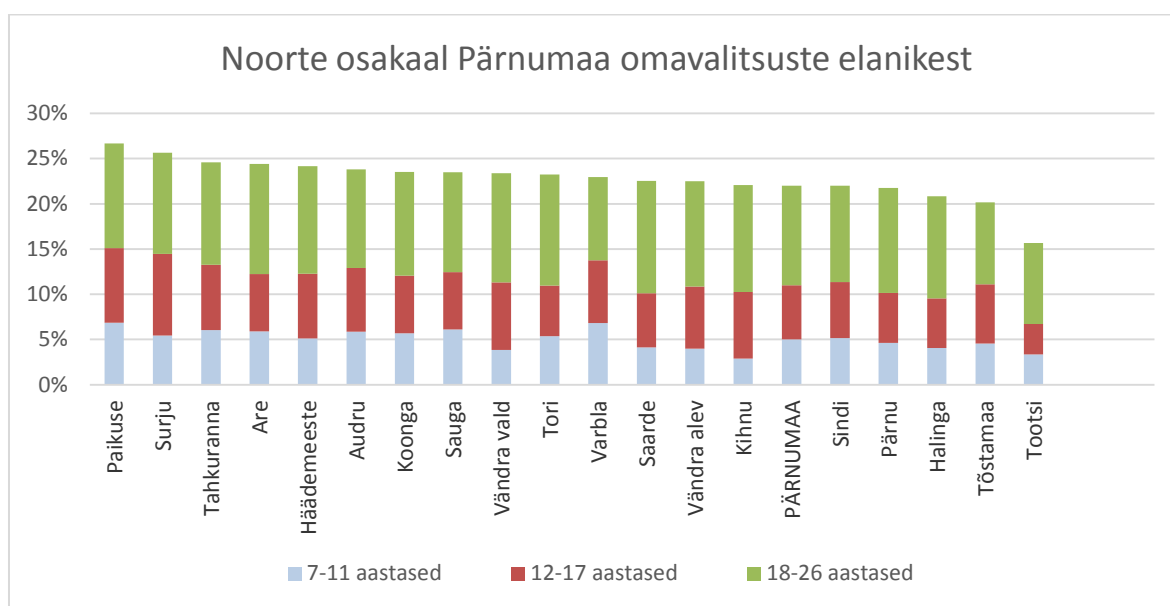
Pärnumaa noorsootöö valdkonnaga seotud maakondlikud ja riiklikud arengudokumendid:

- 1) [Arengustrateegia Pärnumaa 2030+](#)
- 2) [Pärnumaa noorsootöö arengukava 2007-2013](#)
- 3) [Pärnu linna haridusvaldkonna arengukava 2013-2025](#)
- 4) [Noortevaldkonna arengukava 2014-2020](#)
- 5) [Elukestva õppe strateegia 2020](#)
- 6) [Euroopa lõimitud noortepoliitika](#)

2. Ülevaade noorsootöö hetkeolukorrast ja arengutest Pärnumaal

2.1 Noorte olukord Pärnumaal

Pärnumaa elanikest moodustas 2013. a noorte arv 22% elanikkonnast¹, mis ühtib noorte (7-26 a) osakaaluga kogu Eestis ja Pärnu linnas (vt. tabel 1), kuid on madalam näiteks Tartumaast, kus noored moodustavad 27% elanikkonnast. Pärnumaa kõige suurem noorte osakaal on Paikuse vallas, kus see moodustab koguni 27% valla elanikest. Ka teistes linnaümbruse omavalitsusi iseloomustab Eesti keskmisest suurem noorte osakaal: Surjus 26%, Tahkurannas 25%, Audrus ja Ares 24% ja Saugas 23%. Kõige väiksem noorte osakaal Pärnumaal on Tootsis 16%, alla Eesti keskmise jäävad ka Halinga (21%) ja Tõstamaa (20%).

Tabel 1: Noorte (7-26 a) osakaal Pärnumaa omavalitsuste elanikest 2013. a (Statistikaamet)

Eestis on noorte arv² perioodil 2007-13 olulisel määral langenud 352 314-lt 296 173-le ehk 16%, st 56 141 noore võrra (vt. Tabel 2). Noored moodustavad 22,1% Eesti rahvastikust. Maakondadest on noorte arv kasvanud vaid Tartumaal (1,6%). Vanuselist jaotust vaadates on perioodil 2007-13 kasvanud 7-11 aastaste ja 22-26 aastaste noorte osakaal, kuid 13-21 aastaste noorte osakaal on vähenenud.

Pärnumaa noorte arv on perioodil 2007-13 vähenenud 5660 võrra ehk 23% Noorte arvu languse suhtarve vaadates on suurimad kaotajad Pärnumaal maakonna äärealade omavalitsused: Tootsi, Tõstamaa, Saarde, Koonga ja Halinga vald. Noorte arv on tõusnud kolmes Pärnumaa omavalitsuses: Saugas (+337 noort), Paikusel (+60) ja Tahkurannas (+25). Eesti keskmisest on vähem noori kaotanud veel Audru ja Kihnu vald. Statistikaameti 2023. aasta rahvastikuprognosi kohaselt elab Pärnumaal 16253 noort ehk 2568 noort vähem kui 2013. aastal.

¹ Eesti Statistikaamet (2013)

² Eesti Statistikaamet, Noorteseire www.noorteseire.ee

Omavalitsusüksus	2007	2013	arvuliselt	%
Sauga	719	1056	337	47
Paikuse	918	978	60	7
Tahkuranna	564	589	25	4
<i>Harju mk</i>	<i>126351</i>	<i>123802</i>	<i>-2549</i>	<i>-2</i>
Kihnu	118	114	-4	-3
<i>Tallinn</i>	<i>91977</i>	<i>87026</i>	<i>-4951</i>	<i>-5</i>
Audru	1565	1332	-233	-15
Eesti	352314	296173	-56141	-16
Sindi linn	1085	911	-174	-16
Pärnu linn	11417	8777	-2640	-23
Pärnu mk	24481	18821	-5660	-23
Surju	320	245	-75	-23
Are	408	293	-115	-28
Vändra alev	761	519	-242	-32
Tori	775	528	-247	-32
Vändra vald	946	629	-317	-34
Varbla	250	159	-91	-36
Häädemeeste	943	597	-346	-37
Koonga	391	244	-147	-38
Halinga	1005	612	-393	-39
Saarde	1570	869	-701	-45
Tõstamaa	489	252	-237	-48
Tootsi	234	117	-117	-50

Tabel 2: 7-26. aastaste noorte arvu muutus Pärnumaal 2007/2013 võrrelduna Eesti, Harju maakonna ja Tallinnaga. Allikas: Statistikaamet

2.2 Noortevaldkonna hetkeseis Pärnumaal

Noortevaldkonna korraldamisel on kindlad funktsioonid määratud noorsootöö seadusega **maavanemale**, kelle alluvuses töötab noorsootöö peaspetsialist. Pärnu Maavalitsus vastutab riikliku noortepoliitika ja noorsootöö põhisuundade elluviimise eest maakonnas, aitab kaasa riiklike programmide rakendamisele, korraldab teavitamis- ja nõustamisteenuste osutamist, võrgustikutööd omavalitsustega ja osaleb vajadusel järelvalves.

Noorsootööd kavandavad, rahastavad ja teostavad maakonnas peamiselt **kohalikud omavalitsused**. Seda reguleerivad noorsootöö seadus ja kohaliku omavalitsuse korralduse seadus. Täiendavalt reguleerib valdkonda huvikooliseadus ja alaealiste mõjutusvahendite seadus. Selline noorsootöö korraldusmudel lähtub põhimõttest, et noorsootöö peab olema noorele võimalikult lähedal. Riiklike toetusprogrammide kaudu suunatakse ja toetatakse kohalike omavalitsuste tegevust, et suurendada noorsootöö kättesaadavust ning tagada teenuste kvaliteet. Levinud on ka praktika, et noorsootöö elluviimise ülesanded on delegeeritud **kodanikuühendustele**. Teenuseid pakuvad ka mittetulundusliku- ja erasektori juhitavad huvikoolid, malevad, laagrid, noortekeskused ja noorteühingud.

2.3 Peamised noorsootööd teostavad struktuurid Pärnumaal

Noorsootöö teenuseid pakuvad noorteorganisatsioonid, huvikoolid, üldhariduskoolid, noortekeskused, noortelaagrid, noorteprogrammid ja -projektid jne. Oma ulatuse, tegevuste ja meetodite mitmekesisuse tõttu on noorsootöö jaotatud tinglikult 10 alavaldkonda: noorte teavitamine, noorte nõustamine, noorte huviharidus ja huvitegevus, noorte osalus, noorte töökasvatus, noorte tervistav ja arendav puhkus, rahvusvaheline noorsootöö, noorsoo-uuringud, noorsootööalane koolitus ja erinoorsootöö.

Noortekeskused on kõige laiema teenuste valikuga noorsootööasutused ja enamik keskusi rakendab avatud noorsootöö metoodikat. Keskuste tegevust korraldavad kohalikud omavalitsused või mittetulundusühingud. Pärnumaal on kokku 12 avatud noortekeskust, neist kohaliku omavalitsuse hallata on 10 ja kahte keskust juhivad mittetulundusühendused. Perioodil 2007-13 lisandus Pärnumaale 6 avatud noortekeskust. Eestis on kokku 227 noortekeskust, mille tegevustes osales 2011. a läbiviidud uuringu³ kohaselt üle 77 tuhande noore vähemalt kord või enam nädalas.

Huvikool on haridusasutus, mis tegutseb noorsootöö valdkonnas ning loob huvihariduse omandamise ja isiksuse mitmekülgse arengu võimalusi. Huvihariduse ühtsed nõuded on reguleeritud huvikooli seaduse ja huviharidusstandardiga. Eestis tegutses 2012. a kokku 527 huvikooli, kus 2012/13 õppeaastal õppis kokku 90 459 noort, mis moodustab 64% noorte koguarvust. Pärnumaal osales 2012/13. õppeaastal huvihariduses 6537 õpilast⁴, mis moodustab 68% kooliealiste noorte koguarvust. Võrreldes 2008/09 õppeaastaga on kasvanud nii huvikoolide, õpilaste arv kui õpilaste osakaal. Huvihariduse mitmekesistamise seisukohast on oluline ka õppekavade arvu kasv 257 õppekavalt (2008/09) 316 õppekavani (2012/13) ehk siis viie aasta jooksul lisandus 59 uut õppekava. Pärnumaa huvikoole peavad peamiselt kohalikud omavalitsused. Pärnu linnas on ka huviharidusteenust pakkuvaid mittetulundusühinguid, mis saavad kohalikul omavalitsuselt toetust. Linnale kuuluvates huvikoolides saavad osaleda ka maaomavalitsuste lapsed ja vastupidi. Õpilaste kohatasu katmiseks on linn sõlminud teiste Pärnumaa omavalitsustega rahastamiskokkulepped. Lisaks huvikoolidele pakuvad õppekava välist huviharidust ka üldhariduskoolid.

Noorteühing on mittetulundusühing, mille liikmetest vähemalt kaks kolmandikku on noored ja mille eesmärk on noorsootöö korraldamine ja läbiviimine. Noorteühingutes osaleb Eestis hinnanguliselt 11% noortest vanuses 7-26 a. Pärnumaal tegutsevad Noorkotkad, Kodutütred, Pärnumaa Skautide ja Gaidide malev, Pärnumaa Noorte Liit, Noorteühing Eesti 4H, T.O.R.E. ja erakondade noortekogud.

Noorte osalus kogude eesmärk on võimaldada noortel osaleda otsustamisprotsessis ja kaitsta oma huve neid puudutavates valdkondades. Pärnumaal tegutseb maakonna noortekogu ja viis noorte volikogu. Eestis on kokku 15 maakondlikku noortekogu ja 70 noorte volikogu.

Noortelaager on tervistavat ja arendavat puhkust pakuv laager. Noorsootöö seadusega on sätestatud tingimused laagripidajatele, laagrikeskkonnale ja personalile. Pärnumaal korraldavad erineva kestvuse ja sisuga laagreid koolid, sh huvikoolid, noortekeskused, noorteorganisatsioonid jt. Pärnumaal on olemas erinevad statsionaarsed laagrite korraldamise kohad: Urumarja, Jõulumäe, Pärlselja, Reiu Puhkekeskus jt.

---

³ Noorteseire aastaraamat 2011

⁴ EHIS

Õpilasmalev on noorte konkurentsivõimet toetav töökasvatuslik projekt, mis seob töötamise ja noorsootöö võimalused. Pärnumaal osales 2012. a malevates 1237 noort, so 26% kogu Eestis laagrites ja malevates osalenud noortest. Pärnumaa Õpilasmalev on pakkunud läbi kahekümne suve õpilastele suviseid töö ja vabaaja veetmise võimalusi. Põhiliseks malevategevuseks on töökogemuse saamine ja taskuraha teenimise võimalus. 2013. aasta kokkuvõttest selgub, et malevlased leidsid rakendust 28 eri valdkonna tegevuses. Kõige levinumad malevlaste tööd on heakorratööd parkides ja kalmistutel, maasikakorjamine, hooldustööd pikal Pärnu lahe rannaribal, samuti ettevõtetes abitöödel, näiteks linnas aedade ja mänguväljakute värvimisel. 2013. aastal oli Pärnumaal tegevuses 64 rühma ja 904 õpilast. Alates 2007. tippaastaga (kui töötas 102 rühma ja 1501 õpilast) on õpilaste ja rühmade arv jätkuvalt vähenenud. Vähenemise põhjuseks on karmistunud Tööinspektsiooni nõuded ja lubade taotlemiseks kuluv aeg; õpilaste arvu langus ja tööpakkujate huvi vähenemine.

Noorsootööühing on mittetulundusühing, mittetulundusühingute liit või sihtasutus, mille eesmärk on noorsootöötajate, noorsootöösasutuste jt noorsootöö tegijate ja korraldajate ühendamine ning nende huvide esindamine. Pärnumaa avatud noortekeskustest seitse on MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse liikmed. Maakonna tasandil koordineerib noortekeskuste koostööd Pärnu maavalitsus.

Teavitamis- ja nõustamiskeskus on noorteinfot koguv, töötlev ja levitav ning teavitamist, nõustamist ja uuringuid piirkondlikult koordineeriv noorsootöö põhimõtetel töötav asutus. Pärnumaal täidab seda rolli Pärnu Õppenõustamiskeskus. Koostöös koolide ja ANK-ga korraldatakse noortele erinevaid temaatilisi koolitusi ja infopäevi. Infot jagatakse keskuses kohapeal ja läbi erinevate kanalite sh administreerib keskus Pärnumaa noorte infoportaali, mida külastab ühes päevas keskmiselt 100 noort ja korraldab suurimat maakondliku noorte üritust infomessi Suunaja (üle 2000 külastaja). 2009. aastast alates kuulub Pärnu Õppenõustamiskeskus üleriigilisse Rajaleidja keskuste võrgustikku. 2014. aasta septembris moodustati SA Innove alluvuses töötav Pärnumaa Rajaleidja keskus

Koolinoorsootöö on üldhariduskoolides ja kutsekoolides teostatav noorsootöö, mis toetab kooli õppekava eesmärkide saavutamist, põhineb tunnivalisel tegevusel ning seda korraldab kooli huvijuht ehk kooli noorsootöötaja, kooli õpilasesindus ja ringijuhid. Pärnumaa koolides töötavad huvijuhid ning maavalitsuse eestvedamisel tegutseb Pärnumaa huvijuhtide nõukoda. Pärnu linna huvijuhid on koondunud huvijuhtide aineühendusse. Pärnu maakonnas töötab karjäärikoordinaatorite aineühendus.

Alaealiste komisjon arutab vastavalt alaealiste mõjutusvahendite seadusele alaealiste õigusrikkumisi ning kohaldab konkreetsete alaealistele sobivat mõjutusvahendit. 2013. aastal tegutses Pärnumaal 10 alaealiste komisjoni, millest üks oli maakondlik komisjon, mis teenindas kümnet kohalikku omavalitsust ja üheksa kohaliku omavalitsuse komisjoni (Are, Audru, Halinga, Häädemeeste, Pärnu, Saarde, Sauga, Sindi, Tõstamaa). Riskinoorte ja ennetustööga tegelevad aktiivselt PPA Lääne Prefektuuri noorsoopolitseinikud, Lääne-Eesti Päästkeskuse Ennetustöö büroo vanemspetsialist, KOV sotsiaaltöötajad, lastekaitsepspetsialistid, noorsootöötajad, haridusasutuste tugispetsialistid, sh Pärnu Õppenõustamiskeskuse esimese tasandi spetsialistid ja noorteühingud (Pärnumaa Skautide ja Gaidide malev) ja kodanikuühendused, samuti Pärnumaa Rajaleidja keskuse spetsialistid.

Alaealiste komisjoni suunatud noorte arv on aasta-aastalt vähenenud. Kui 2009. aastal suunati komisjoni 254 noort, mis moodustas eagrupist 2,5%, siis 2013. aastal oli vastav arv 189, moodustades eagrupist 2%. Alaealiste komisjoni suunatud alaealistest moodustasid poisid 79%. Alla 14-aastaseid noori on suunatud hulgas 59%. Kõige enam **noori on kolmandast kooliastmest**, seega on aktuaalne just sellele eagrupile suunatud tegevuste kavandamine. Järjepidevalt on vähenenud koolikohustusprobleemidega komisjoni suunatud noorte arv,

valdava osa rikkumistest moodustavad pisivargused, alkoholi ja tubaka tarbimine. Pärnumaal valmis 2013. aastal Pärnu maakonna alaealiste komisjoni kuriteoennetusliku tegevuse arengukava aastateks 2013-2016.

2.4 Olulisemad arengud perioodil 2007-13

Pärnumaa noorsootöö arenguid mõjutasid riikliku tasandi olulisemad arengud:

- Noorsootöötajatele töötati välja kutsestandardid, mis aitasid korrastada kutseala ning võimaldavad suunata noorsootöötajate professionaalset arengut;
- Käivitati noortemalevate toetusprogramm;
- Korrastati maavalitsuste noorsootöö-alaseid ülesandeid;
- Algas noortekogude käivitamine maakondades ja jõustus kohalike osaluskogude toetusprogramm;
- Jõustusid uuendatud huvikooli ja noorsootöö seadused ja huviharidusstandard;
- Käivitati EL noorte kodanikuharidusprogramm *Youth in Action* uus periood ning programm „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“, millega loodi noorsootöötajate koolitus- ja kvaliteedi hindamise süsteemid, käivitati noorteseire süsteem, toetati noorsootöö teenuste osutamist kohalikul tasandil jms.
- Pärnu Õppenõustamiskeskuse juures käivitus kaks ESF programmi, mille toel arendati välja ülemaakonnalised nõustamis- ja infoteenused.

Pärnumaa olulisemad arengud möödunud perioodil on järgmised:

Noorte kaasatus noorsootöös

Toimiv kokkulepe maaomavalitsuste laste osalemiseks linna huvikoolides. Mobiilse huvihariduse pakkumise algatused, et tagada linna huvikoolide tegevuse laiendamine Pärnumaa teistes omavalitsustes. Pärnumaa koolides pakutavate huviringide arv vähenes majanduslanguse aegu, kuid arvestades õpilaste arvu vähenemist, siis keskmine huviringis osalejate arv on jäänud pea samale tasemele. Seega võib öelda, et huvihariduse kättesaadavus koolides on suudetud säilitada aga valikuvõimalused on vähenenud.

Nõustamisteenuste kättesaadavus

Pärnu Õppenõustamiskeskus hakkas pakkuma lisaks Pärnu linna koolidele teise tasandi nõustamisteenust kogu maakonna ulatuses. Esimesena Eestis rakendati lõimitud nõustamismudelit, st terviklik lähenemine erinevate nõustamisliikide nn karjääriteenused, õpinõustamine, tervise-nõustamine ja sotsiaalnõustamine kasutamisel.

Noorsootööasutuste arvu ja infrastruktuuri kvaliteedi muutus

Tänu Euroopa Liidu toetusele valmis Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus ja toimusid Tõstamaa ja Sauga noortekeskuste renoveerimised. Noorte vaba aja veetmise infrastruktuur täienes KOIT kava toel kümne korvpalliväljaku, Kilingi-Nõmme spordisaali ja staadioni, Vändra staadioni ning Metsapoole võimlaga. PRIA toetusel valmis Tori vallas, Saarisool Pärnu Skautide ja Gaidide maleva püsilaagri paiga esimene

etapp. Pärnu linnas rajati noorte vabaajakeskus ja renoveeriti keskuse ruumid, ehitati Pärnu Spordihall ning Pärnu Õppenõustamiskeskus sai uued ruumid Metsa tänavale. Valgeranda valmis Pärnumaa malevlaste ja noorsootöö organisatsioonide kooskäimiseks Malevate Maja esimene kompleks.

Noorte osaluskogude arvu muutus

Maakonna noorte osaluskogud alustasid oma tegevust möödunud perioodil. Enne 2007. aastat oli noorte volikogu olemas Pärnu linnas. Käivitusid ülemaakonnalsed noorte osaluskohvikud.

Huvijuhtide ja noorsootöötajate töö väärtustamine

Pärnu üldhariduskoolide huvijuhtid nimetati direktori asetäitjateks noorsootöö alal ning nad arvati juhtkondade koosseisu. Huvijuhtide töö väärtustamise ning üldhariduse ja noorsootöö lõimimise eest pälvis Pärnu linn 2009. aastal haridus- ja teadusministri tänukirja.

Alates 2004. aastast omab Pärnu linn UNICEFi laste- ja noortesõbraliku linna tiitlit. Pärnu Õppenõustamiskeskuse karjäärispetsialiste ja meeskonda on korduvalt üleriigiliselt tunnustatud.

Pärnu linn annab välja aasta noorsootöötaja tiitli. Alates 2010. aastast tunnustatakse ka maakonna parimaid noorsootöötajaid samaväärselt õpetajatega.

Erinoorsootöö ja kooliraskustega noorte toetamine

Pärnu osales 2011-2012. a riiklikus ESF pilootprogrammis „Kooliraskustega noorte toetamine läbi noorsootöö“, mille jätkuks on 2012/2013. aastal tugiprogramm „Kooliraskustes noorte kaasamine huviharidusse“. Projekti laiem eesmärk on rakendada Pärnu noorsootöö potentsiaali ja võimalusi toetamaks kooliraskustega noori, kaasata ja jõustada ning võimaldada uute teadmiste ja oskuste arengut mitteformaalse õppekogemuse kogemuse kaudu.

2013. aastal koostatud erinoorsootöö arengukava kavandamise käigus suurenes teadlikkus probleemkäitumise põhjustest ja määratleti ühiselt sekkumismehhanismid. 2011. aastal korraldati laste riskikäitumise uuringut, kus joonistus välja trend noorte alkoholitarbimiselt suurema uimastite tarbimisele.

Pärandkultuuri ja kodanikukasvatuse väärtustamine noorsootöös

Pärandkultuuri väärtustamise ja kodanikukasvatusega alustatakse juba lasteaedades. Pärnumaal on järjepidevalt korraldatud õpilaste kodu-uurimiskonverentse. Parimad uurimustööd on koondatud kogumikku „Pärandilaegas“. Osalevate koolide arv (10-15) näitab kasvutrendi. Noored on kaasatud Eesti lipu päeva ja Vabariigi aastapäeva tähistamistele. Valdav osa gümnaasiume on õppekavasse lisanud riigikaitse kursuse. Isamaaliste noorteühenduste panus kodanikukasvatusse on märkimisväärne.

2.5 . Pärnumaa noorsootöö olulisemad väljakutsed perioodil 2015-2023

Arvestades Eesti, sh Pärnumaa noorte olukorra tulevikutrende⁵ on oluline pöörata tähelepanu järgmistele negatiivsetele trendidele:

- Noorte arvu langus ja kasvav väljaränne
- 16-24 aastaste kõrge töötus
- Mitteõppivate ja mittetöötavate noorte arv
- Kõrge suhtelise vaesuse määr
- Probleemne tervisekäitumine, sh eriti noorte meeste riskikäitumine ja uimastite tarbimise kasvutrend

Peamised arendamist vajavad noorsootöövaldkonna probleemid Pärnumaal on:

- **Noorte osalus** – noorte osaluskogusid on Pärnumaal vähe ning olemasolevad on vähese kogemusega ja alles õpivad, kuidas toimida osaluskoguna.
- **Noorte vabatahtlik töö ja ettevõtlikkuse edendamine** – noorte vabatahtlikkuse ja ettevõtlikkuse toetamisega tuleb süsteemsemalt edasi tegeleda. Siinkohal on oluline noorsootöö sidustamine haridusasutuste, kogukonna ja ühenduste tegevustega.
- **Asutuse ja omavalitsuse keskne noorsootöö** – töö on tihti asutuse keskne, noortekeskuste ja noorteorganisatsioonidega väljaspool kooli tehakse vähe koostööd. Koosseisud on maapiirkonnas vähenenud ja seetõttu on ülemaakondliku koostöö arendamine noorsootöös väga oluline.
- **Noorsootöö uuringuid** on terve Pärnumaa kohta siiani toimunud vähe, kuna pole olnud piisavalt rahalisi vahendeid ja inimressurssi, et heal tasemel uuringuid läbi viia.

---

⁵ Vt. ENAK 2.1 Noorte olukord, lk 4 <http://www.hm.ee/index.php?03240>

3. Pärnumaa noorsootöö arenguvisioon ja –suunad aastani 2023

3.1 Läbivad põhimõtted ja visioon aastaks 2023

Põhimõtete väljatöötamisel on lähtutud osalejate ootustest arengukavale ja noorsootöö valdkonna üleriiklikust poliitikast. Need on läbivad põhimõtted, millega arvestamine on oluline noorsootöö valdkonna kõikide tegevuste arendamisel.

Noorsootöös on vaja:

- **käsitelda noort tervikuna**, st selleks, et rakendada tõeliselt mõjusaid tegevusi ja meetmeid mistahes noortesse puutuva eesmärgi saavutamiseks või probleemi lahendamiseks, on vaja vaadelda noore inimese kogu eluolu ja seda mõjutavaid tegureid, mitte piirduda ühe asutuse või valdkonna haldusala raamidega;
- **kaasata noori**, st noori kaasatakse otsuste tegemisse, lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest.
- **saavutada koosmõju**, st püüelda erinevate valdkondade ja teadmiste kasutamise kaudu suurima ühise mõju saavutamise poole.
- Toetada noorte **sotsiaalsete oskuste** arendamist mitteformaalse ja formaalse õppe lõimimise kaudu selleks, et noored saaksid tulevikus eluga hakkama ja vastaksid tööandjate ootustele.
- arvestada, et **noorte sihtgrupp ei ole homogeenne**, mistõttu tuleb mistahes meetmete ja tegevuste kavandamisel ning elluviimisel lähtuda konkreetsete noorte tegelikest oludest ja vajadustest ning arvestada erisustega, mis tulenevad soost, rahvusest, kultuurist, tervislikust seisundist, elukohast, sotsiaalmajanduslikust olukorrast vm.
- toetada kõikide oma meetmetega **noore tervist ja tervislikku eluviisi** edendavaid väärtusi ja hoiakuid. See eeldab noortevaldkonna töötajaskonna pädevuste ja töövahendite järjekindlat arendamist ning tugineb teadmispõhisele lähenemisele sihtgruppide, koolituste, töövahendite ja sekkumiste lõikes.
- **kaasa aidata ühiskonna lõimitusele** sh võrdõiguslikkuse edendamisele ja diskrimineerimise ennetamisele ning hoolivusele ümbritseva elukeskkonna suhtes.
- aidata noorel saavutada **enesekindlus ja võimekus tulla toime** olulistes eluvaldkondades nagu õpingud, tööturg, peresuhted jt. Noore raskusi tuleb varakult märgata ja vajadusel tuleb noorel aidata leida vajalik professionaalne tugi.
- teha **koostööd erinevate noore elu puudutavate valdkondade vahel**. Vajadusel tuleb süsteemne koostöö algatada ja selle toimimist toetada.

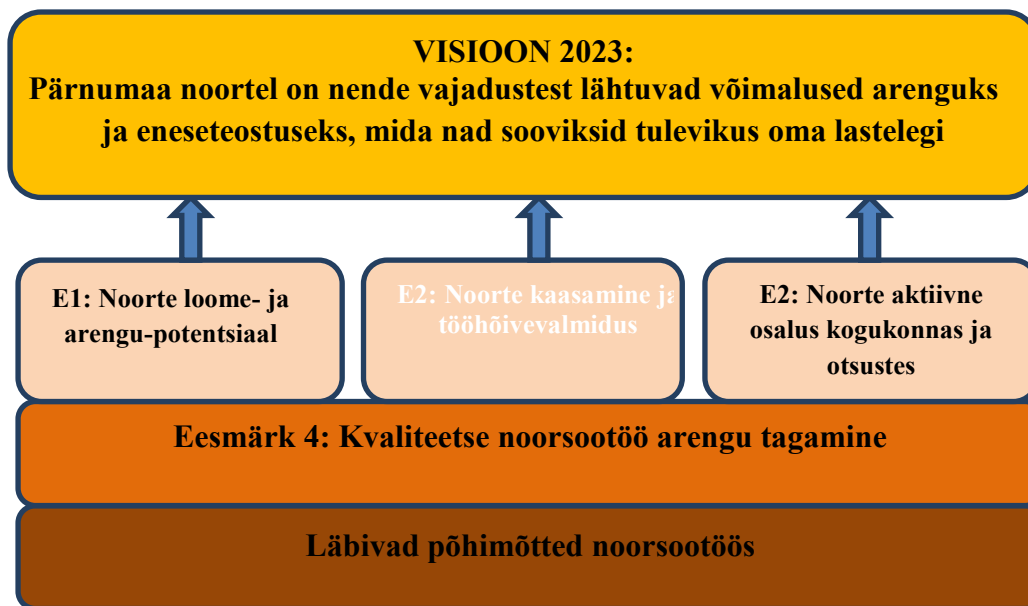
PÄRNUMAA NOORSOOTÖÖ VISIOON 2014-2023:

Pärnumaa noortel on nende vajadustest lähtuvad võimalused arenguks ja eneseteostuseks, mida nad sooviksid tulevikus oma lastelegi.

Visiooni indikaator: Vaatamata elanikkonna vähenemisele Pärnumaa elanike osakaal vanuses 25-34 säilib.

Algtase 2013: 12%

Sihttase 2023: 12%

Noortevaldkonna tegevussuunad aitavad kaasa järgmiste alaeesmärkide ja indikaatorite saavutamisele, mis omakorda võimaldavad 2023. aastaks saavutada Pärnumaa noortevaldkonna visiooni.

ALAEESMÄRK 1: NOOREL ON ROHKEM VALIKUID OMA LOOME- JA ARENGUPOTENTSIAALI AVAMISEKS

Indikaatorid:

Huvihariduses osalevate noorte osakaal (% õpilaste koguarvust Pärnumaal)

Algtase 2012: 68%⁶

Sihttase 2023: 75%

Noorsootöö piirkondlik kättesaadavus ehk noori noortekeskuse kohta

Algtase 2012: 1826⁷

Sihttase 2023: 1000

Tegevussuund 1.1: Võimaluste suurendamine noorte loovuse arendamiseks⁸

	Tegevus	Vastutaja	Partnerid
1.1	Huviringide valiku mitmekesistamine - riiklik ringiraha - poiste, eriti 3. kooliastme poiste, huvidest lähtuvate huviringide valiku laiendamine (tehnikaalad, mereharidus jms.) ja olemasolevate ringid tegevustes poiste vajadustega arvestamine	KOV	KOOL ⁹ , RIIK, MTÜ
1.2	Teadlik noorte kaasamine: - avatud uste päevad noorsootööasutustes	ANK	KOOL, KOV, ÕNK
1.3	Noortekeskuste võrgustiku väljaarendamine ja koostöö kogukonnas - Noortekeskuste võrgustiku arendamine	MV	ANK, KOV, MTÜ

⁶ Allikas: EHIS

⁷ Allikas: Noorteseire

⁸ Seonduv riiklik meede: *Võimaluste arendamine noorte loovuse arendamiseks, omaalgatuseks ja ühistegevuseks*

⁹ Lühendite lahtiseletusi vaata Lisa 1.

	- noortekeskuste koostöö arendamine koolide, ühenduste jt	ANK	KOV, KOOL, MTÜ
	- noortekeskuste võrgustiku kaetus iga 1000 noorega mõjupiirkonnas (Audru, Pärnu)	KOV	MV, MTÜ
	- noortekeskuste laiendamine ja ruumide parendamine (Paikuse, Pärnu-Jaagupi)	KOV	MV, ANK
	noortetubade rajamine vastavalt vajadusele ja seostatuna ANKga (Tori)	KOV	MV, MTÜ
1.4	Rahvusvahelised noorteüritused - noortelaagrid, koolitused jms	KOV	ANK, PEAK, KOOL, MV, MTÜ
1.5	Andekate noorte arengu toetamine - noorte teaduskool	TÜPK	KOV, KOOL
	- piirkondlikud olümpiaadid ja konkursid	MV	POL, KOV, KOOL

ALAEESMÄRK 2: NOORE RISK OLLA MITTE KAASATUD ON VÄIKSEM

Indikaatorid:

Põhihariduse või madalama haridustasemega inimeste (20-34 a.) osakaal Pärnumaal

Algtase 2011: 21%¹⁰

Sihttase 2023: 19%

Pärnumaa noorte (15-24) tööhõive määr

Algtase 2013: 32,3%¹¹

Sihttase 2023: 37%

Tegevussuund 2: Noorte kogukonda kaasamise suurendamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine¹²

	Tegevus	Vastutaja	Partnerid
2.1	Noorte kaasamise suurendamine: - riskinoorte kaasamisele suunatud programmid - sotsiaaltöö ja noorsootöö koostöö arendamine - mobiilse noorsootöö edasiarendamine - noorelt noorele noorsootöö arendamine - riskikäitumise uuringust tuleneva tegevuskava koostamine ja teostamine	KOV	ANK, KOOL, MV, MTÜ, RIIK, Rajaleidja
2.2	Noorte tööhõivevalmiduse parandamine: - noorte aktiviseerimiskeskuse rajamine Pärnumaale, sh õpingud katkestanud noortele paindlike võimaluste leidmine haridustee jätkamiseks	MTÜ	MV, PLV, KOV, PEAK, PKHK, Rajaleidja, Töötukassa

¹⁰ Allikas: Pärnu maavalitsus

¹¹ Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring.

¹² Seonduv riiklik meede: *Noorte kaasamise suurendamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine*

	- Kogukondlik töøbörs noortele	Rajaleidja	Rajaleidja, PEAK, KOV, Töötukassa, ANK, KOOL
	- Karjääriteenuste kättesaadavuse tagamine kõigile maakonna noortele	Rajaleidja	Rajaleidja, KOOL, KOV, MV, Töötukassa
	- Karjäärivalikupäevade ja infomessi korraldamine	Rajaleidja	KOOL, Rajaleidja, PEAK, ANK, MV
	- Õppetöö näitlikustamine ettevõtete külastuste abil	Rajaleidja	KOOL, Rajaleidja, PEAK
	- Malevate Maja kompleksi väljaarendamine	Pärnumaa Õpilasmalev	KOV
2.3	Noorte ettevõtlikkuse arendamine: - Ettevõtliku Kooli võrgustiku laiendamine Pärnumaa koolidesse ja lasteaedadesse - Õpilasfirmade tegevuse laiendamine - Ettevõtlikkusprojektide läbiviimine	PEAK, TÜPK	KOV, ÖNK, MV, KOOL, ANK, MTÜ

ALAEESMÄRK 3: NOORE OSALUS OTSUSTES ON ROHKEM TOETATUD

Indikaator: organiseeritud osalusvõimaluste arv Pärnumaal (noortevolikogud jm noorte osaluskogud)

Algtase 2012: 6

Sihttase 2023: 13

Tegevussuund 3: Noorte aktiivse osaluse ja omaalgatuse toetamine kogukonnas¹³

	Tegevus	Vastutaja	Partnerid
3.1	Noortevolikogude arvu suurendamine: - õpilasesinduste suunamine noortevolikogudesse - KOVis noortevolikogude tegevuse eest vastutava isiku määramine - Noorte kaasamine KOV volikogu komisjonide töösse - KOV volikogu arvestamine noortevolikoguga	KOV	KOOL, ANK, MV
3.2	Noorte suurem kaasatus noorteorganisatsioonidesse ja ühendustesse - Organisatsioonide ja vabatahtliku töö tutvustused koolides ja ANKides ning kaasamine organisatsioonide tegevustesse	KOV	Noorsootöö organisatsioonid, KOV, KOOL, ANK, MV, PEAK Vabatahtlike keskus
3.3	Noorte juhtimis- ja kaasamispädevuste	KOV	ANK, KOOL, ENL

¹³ Seonduv riiklik meede: *Noorte aktiivse osaluse toetamine kogukonnas ja otsustes*

	arendamine - Koolitused noortevolikogude liikmetele		
3.4	Noorte algatuste konkurss	KOV	KOV, ANK, KOOL, AEF, ERASMUS+

ALAEESMÄRK 4: NOORTEVALDKONNA TOIMIMINE ON MÕJUSAM

Indikaatorid:

1. Regulaarselt rahulolu hinnanguid teostavate noortekeskuste ja huvikoolide osakaal
Algtase 2013: ei ole teada
Sihttase 2023: 75%
2. Kutsestandardi omandanud noorsootöötajate arv maakonnas
Algtase 2013: ei ole teada
Sihttase 2023: 30% maakonna noorsootöötajatest omavad kutsestandardit

Tegevussuund 4: Kvaliteetse noorsootöö arengu tagamine¹⁴

	Tegevus	Vastutaja	Partnerid
4.1	Noorsootöötajate pädevuste arendamine - Noorsootöötajate kutsestandardi omandamine	KOV	KOOL, ANK, MV, MTÜ, ENTK
4.2	Noorsootöö sisu ja vormi kaasajastamine - rahvusvahelise kogemuse hankimine ja teadmiste ja oskuste arendamine - noorsootöötajate vahetus ELis	KOV	ANK, MV, RIIK
4.3	Noorsootöö arenguks vajalikud uued algatused - mobiilse noorsootöö käivitamine - noorelt noorele noorsootöö arendamine - asendustöötajate süsteemi käivitamine mobiilsuse võimaldamiseks - ühishuvidel põhinevad algatused	KOV	MV, KOOL, ANK Rajaleidja
4.4	Vald- ja ametkondade ülese koostöö arendamine üle Pärnumaa - juhtumipõhise võrgustikutöö arendamine	MV, KOV	ANK, KOOL, Rajaleidja, RIIK
	- noorte ettevõtlikkuse koostöövõrgustiku taaskäivitamine	PEAK	Rajaleidja, TÜPK, KOOL
	- erinoorsootöö alase koostöövõrgustiku arendamine teiste noorsootöötajate ja karjääri-nõustajatega	MV	Rajaleidja, KOV, ANK
4.5	Pärnumaa-üleste kokkulepete sõlmimine noorsootöö valdkonnas	POL	KOV, MV

¹⁴ Seonduv riiklik meede: *Kvaliteetse noortepoliitika ja noorsootöö arengu tagamine*

4.6	Lapsevanemate ja avaliku sektori otsustajate teadlikkuse tõstmine noorsootööst - lapsevanemate teadlik kaasamine noortekeskuste tegemistesse	ANK	KOV, MV
4.8	Valdkonna arengu kavandamiseks vajalike alusuuringute teostamine - riskikäitumise uuring 5-12 a (2016) - noorsootöös osalevate noorte rahulolu monitooring - arengukava indikaatorite seire	MV	KOV, RIIK, ANK
4.9	Noorsootöö teadlik mainekujundus - rahulolu küsitlused noortekeskustes ja huvikoolides	KOV	ANK, KOOL
	- avatud uste päevad noorsootööasutustes - Suunaja mess - Teeviit mess - Vabatahtliku tegevuse mess		

4. Arengukava juhtimine ja elluviimine, seire ja rahastamine

Pärnumaa noorsootöö arengukava viib ellu ja korraldab iga-aastast seiret Pärnu Maavalitsus koos maakonna kohalike omavalitsustega. Arengukava rakendamist finantseeritakse kohalike omavalitsuse vahenditest, riiklikest toetustest ja abiprogrammidest (vt eesmärkide juurde lisatud viiteid), era- ja mittetulundussektori investeringutest ning rahvusvaheliste koostööprojektide vahenditest. Noorsootöö tegevuskava koostavad nõukojad ja võrgustikud hiljemalt septembris kohalike omavalitsuste eelarvekavadesse esitamiseks ja tegevuskava koos rahastusega vaadatakse üle omavalitsuste eelarvete kinnitamise järgselt.

Lisa 1. Lühendid

AEF – Avatud Eesti Fond

ANK – avatud noorte keskused

ENTK – Eesti Noorsootöö Keskus

KOOL- haridusasutused, sh lasteaiad ja kutsekoolid

KOV – kohalikud omavalitsused

MTÜ - mittetulundusühing

MV – Pärnu Maavalitsus

PEAK – Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus

PLV – Pärnu Linnavalitsus

POL – Pärnumaa Omavalitsuste Liit

Rajaleidja – SA Innove maakondlik teavitamis- ja nõustamiskeskus

TÜPK – Tartu Ülikooli Pärnu kolledž

ÕNK – Pärnu Õppenõustamiskeskus

Lisa 2. Arengukava koostamises osalejad

Pärnumaa noorsootöö arengukava 2014-2020 osalesid järgmised inimesed:

1.	Hede Martšenkov	Pärnu Maavalitsus
2.	Heli Juhkamsoo	Kilingi-Nõmme VAK
3.	Helle Vent	Sindi ANK
4.	Ivika Kelder	Pärnu Maavalitsus
5.	Ivika Uslov	Sauga ANK
6.	Kerda Saagim	Sindi ANK
7.	Kerttu-Kaia Kesler	Halinga Vallavalitsus
8.	Külliki Altenberg	NÜ Eesti 4H
9.	Maarja Tammai	Sindi Gümnaasium
10.	Madis Koit	Halinga Vallavolikogu
11.	Marika Valter	Paikuse ANK
12.	Peep Tarre	Audru Vallavalitsus
13.	Rai Multanen	Sindi ANK
14.	Lea Mardik	Pärnu ÕNK
15.	Kätlin Muru	Pärnu ÕNK
16.	Reine Tapp	Pärnu Linnavalitsus
17.	Kaire Mertsin	Pärnu LOTEH
18.	Margit Kadak	Vändra Gümnaasium
19.	Toomas Abel	Häädemeeste Vallavalitsus
20.	Kristi Kivisaar	Are Noortekeskus
21.	Tarmo Tõnismann	Audru Kool
22.	Anne Alus	Pärnu-Jaagupi Keskkool
23.	Mari Kirsipuu	Halinga Vallavalitsus
24.	Urmas Kase	Pärnu Maavalitsus
25.	Elve Tilk	Surju Vallavalitsus
26.	Kuno Erkmann	Paikuse vallavalitsus
27.	Annely Reile	Pärnu Vabaajakeskus
28.	Merit Reinhold	Tahkuranna Noortekeskus
29.	Krista Tammik	Kaelase Kool
30.	Erika Nõmm	Tori Vallavalitsus
31.	Angelika Sild	Pärnu Vabaajakeskus
32.	Reelika Ruubel	Pärnumaa Skautide ja Gaidide Malev
33.	Marina Mesipuu	Raeküla Noortekeskus
34.	Katrin Uutsalu	Pärnu Linnavalitsus
35.	Andrus Haugas	Pärnu Linnavalitsus

Lisa 3. Pärnumaa noorsootöö SWOT analüüs viidi läbi avaseminaril 4. veebruaril ja strateegiliste valikute sisendarutelu toimus 13. märtsi seminaril.

Sisemised TUGEVUSED	Sisemised NÕRKUSED
<ul style="list-style-type: none"> • Mitmekesine huviharidus ja infrastruktuur – palju huvikoole nii Pärnus kui maakonnas, mobiilne huviharidus • Noorte algatusvõime - olemas noortevolikogud, õpilasesindused, noorte aktiivid • Pärnumaa õpilasmalev • Inimressurss – noorsootöötajad, õpetajad jt • Toimiv õppenõustamiskeskus ja karjääriteenistus Turvaline keskkond • Koolide noorsootöö toimiv süsteem 	<ul style="list-style-type: none"> • Pakutavate teenuste ebaühtlane tase • Nõrk koostöö • Vähene inimressursi motiveeritus – puudu tunnustamise süsteem • Nootejuhtide ja noorsootöötajate madal töötasu ja motivatsioon • Noore suhtumine „klient kui kuningas“ • Infosulg – üleküllastumine ja samas puudus • Hetkeolukord kaardistamata • Paljudel maakonna äärealade omavalitsustel puudu noortekeskus ja noorsootöötaja ja huviharidus ühekülgne (kättesaadavus) • Lapsevanema kaasatus ja motiveeritus • Erivajadustega noortele aastaringselt toimivad noorsootööprogrammid puudu
Välised VÕIMALUSED	Välised OHUD
<ul style="list-style-type: none"> • Noorte huvist tulenevate tegevuste algatamine • Aastaringselt toimivad atraktiivsed tegevuskeskused • Katusorganisatsioonide ülene koostöö Pärnumaal • Lapsevanema kaasamine ja harimine • Rahvusvahelised noorteühendused Pärnus • Põlvkondade vaheline sidusus • Kiired ühendused teiste piirkondadega • Piisav hulk noori, kellele Pärnumaa on atraktiivne • Haridusvõimaluste laiendamine (nt mereharidus) • Aastaringne taskukohane ööbimisvõimalus (noorte hostel) • Noorte kaasatus eri tasanditel • Ühisprojektid • Järjepidev, tugev ja eesmärgipärasem koordineerimine • Tugeva võrgustiku loomine ja säilitamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Pakutavad tegevused ei huvita noori • Noorsootöö valdkonna alarahastus riigi/KOV poolt • Erinev arusaam noorsootöö vajalikkusest • Noorte logistiline juurdepääs noortekeskustele halveneb • Pidev väljaränne ja vähene sündivus • Noorteprojektid pole jätkusuutlikud • Narkomaania ja mõnuainete tarbimine • Sotsiaalmeedia liigne mõju • Noorte sotsiaalsed garantiid vähenevad • IT prognoosimatu areng • Ei jõua ajaga kaasas käia (vahendid, teadmised) • Noortega tegelevad organisatsioonid on konkurendid mitte partnerid

SWOTist lähtuvad strateegiliste valikud:

Kuidas sisemiste tugevuste abil ohte vältida?

Noorte ettevõtlikkuse ja huvihariduse toetamine väljarände vältimiseks
Sihtgruppide kokkuviiimine (nt noored ja kohalikud ettevõtjad)
Koordineeritud ülemaakondlik võrgustik kohaliku ettevõtlusega tutvumiseks (Rajaleidja; PEAK)
Infotehnoloogiat kasutavad algatused noortele (film, foto jms ringid ja projektid)
Inimressurss kodanikuühendustes leevendab rahanappust
Noored tegevusse kogukonna heaks
Koostööprojektid vähendavad konkurentsi ja parandavad kvaliteeti

Kuidas sisemiste tugevuste abil väliseid võimalusi ära kasutada?

Looduskeskkond koos aastaringsete tegevuskeskustega võimaldab korraldada looduslaagreid, rabamatku jne
Kiired ühendused koos aastaringsete tegevuskeskustega annavad võimaluse väiksemate omavalitsuste noortele suuremad valikuvõimalused ja võimaldavad korraldada rahvusvahelisi koostööprojekte
Noorte algatusvõime kaasamine maakonna organisatsioonide töösse (vallasisesed, maakondlikud ühendused, ANKid, LEADER tegevusgrupid)
ANKidega teha vajalikke tegevusi poistele jt sihtrühmadele
Linna huvikoolide baasil nn mobiilse huvikooli tekitamine

Kuidas võimalusi kasutades nõrkusi ületada?

Noorte suurem kaasatus vähendab nende kliendi-mõtteviisi
Lapsevanema kaasamine vähendab kliendiks olemist
Taseme ühtlustamiseks/tõstmiseks ühisprojektide elluviimine
Tunnustamise süsteemi väljatöötamine koostöös noortega, sh motivatsiooni tõstmise võimaluste leidmine (rahvusvaheline projekt)
MoNo äärealade heaks
Hetkeolukorra kaardistamiseks ja info süstematiseerimiseks projekti käivitamine

Kuidas nõrkusi ja ohte vähendada?

Noorsootöötajatele kogemustevahetuse programm, sh siseriiklik kogemustevahetus lisab motivatsiooni ja ideid
Noorte hosteli käivitamine
Erinevates vormides noorte soovide teadasaamine (internetipõhine küsitlus, osaluskohvik jne)